

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

LETO—YEAR X.

Entered as second-class matter January 15, 1917, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., SOBOTA 13. JANUARJA (JANUARY) 1917.

ŠTEV.—NUMBER 111

Odgovor entente je povzročil razna ugibanja.

Vrata za mir še niso popolnoma zaprta.

Nekateri menijo, da so zaprta za leto dni. — Nemčija je pripravljena priznati nekatere zahteve. — Socialistična stranka je izdelala program za organizatorično delo in sprejela druge važne zaključke za delavstvo.

Washington, D. C., 12. januarja. — Odgovor angleških zaveznikov je povzročil v glavnem mestu različna mnenja. Mnogi so menili, da odgovor pomeni najmanj še eno leto vojne, mejtem ko drugi menijo, da vrata za mir še niso zaprta.

Tudi po vsebini sodijo noto različno. Mnogi vidijo v nji fraze, s katerimi zavezniki prikrivajo svoje namene. Kdor se bojuje za svobodo in pravico, mora to najprvo dokazati v svojem delokrogu. Dokler so Iri, Hinduji, Fini in drugi narodi tlačeni od angleških zaveznikov, ki jih imajo pravice angleški zavezniki govoriti, da se bojujejo za mir, kateremu bodeta za podlago svoboda in pravica.

Nekateri si belijo glave, če bodo centralni zavezniki pristali na zahteve angleških zaveznikov. Tudi v tem oziru so mnenja različna. Nekateri menijo, da je "prestiz" Nemčije v nevarnosti, če odgovori na noto angleških zaveznikov, mejtem pa drugi pravijo, da je Nemčija pripravljena priznati nekatere zahteve, ne pa vse.

Prijatelji miru kljub temu niso obupali in upajo, da bo sedaj predsednik skušal zaupno dobiti informacije od vojskujočih sil, kaj hočejo. Odgovori, ki jih dobi na zaupna vprašanja, bodo odločili, če se bo še nadalje prizadeval za mir.

Mejtem ko puste angleži zavezniki vrata za mir priprta, je ne mogoče Nemčiji, da jih zopet odpre, ako ne izgubi na ugledu. Vred tega sodijo, da bo vojna trajala še najmanj eno leto in da je težko v tem času pridobiti eno ali drugo stranko, da poda kakšne komecije.

Ameriška vlada je bila obveščena, da centralne sile popuste Belgijo, Srbijo in Črnogoro, pod pogoj, da Belgija ne udrži svojih mej in da Srbija in Črnogora prideta pod režim, da ne tvorita nevarnosti za Avstrijo.

Nemčija je pripravljena umakniti svoje čete iz vsega osvojenega teritorija, v nadomestilo pa zahteva, da se ji vrnejo afriške kolonije, otok v Pacifiku in Kian Čau.

Nemčija je pripravljena plačati odškodnino, kjer je podjarmlila narode, če angleški zavezniki plačajo odškodnino za škodo, ki so jo napravili angleški zavezniki v afriških kolonijah. Vzhodni Prusiji in v Galiciji.

Nemčija ne vrne Alzacije in Lotaringije, ampak je le namignila, da o tem vprašanju odloči ljudstvo s splošnim glasovanjem. Avstrija zavzema enako stališče nasproti Italiji glede sveta, ki ga zahteva Italija.

Avstro-Ogrska izjavlja, da ne odstopi teritorija, na katerem biva kar so oni trdili v začetku vojne, da je namen angleških zaveznikov uničiti Nemčijo in Avstro-Ogrsko.

Nemški poslanik Bernstorff ni hotel povedati, kaj misli o noti angleških zaveznikov, ko so ga intervjuvali časnikarji. Dejal je, da odgovor angleških zaveznikov na ameriško noto ni stvar, ki se tiče njega in za to nima kaj reči.

Na specifična vprašanja je odgovoril nemški poslanik, da Nemčija ne bo prelomila svoje obljube napram Ameriki glede vodenja s potapljačami. Mogoče nastanejo malenkostna tehnična vprašanja, kdaj se ladjo smatra za mirno trgovsko, ali kdaj je oborožena trgovska ladja bojna ladja.

SOCIALISTIČNA STRANKA JE PRIJELA GIBATI.

Chicago, Ill., 12. decembra. — Eksekutiva socialistične stranke je obdržala tridnevno zborovanje, na katerem je izdelala načrt za bodoče delo, ki je velike važnosti ne le za delavce v Ameriki, temveč je velikega pomena za delavce vsega sveta, posebno pa za delavce v vojskujočih državah.

Eksekutiva je podvzela korake, da se skliče mednarodni socialistični kongres za dne 3. junija t. l. v Haag na Hlandskem. V ta namen je brzojavila svoj zaključek vsem socialističnim eksekutivam.

Glede organizatoričnega dela je eksekutiva sprejela zelo važne zaključke. Organizatorično delo bo izvršeno podrobno, tako, da pridejo socialistični nauki tudi v take kraje, kjer jih ne poznajo. V ta namen se ustanovi poseben sklad s \$50,000.

Eksekutiva je sprejela tudi resolucijo proti draginji, ki v jasnih besedah pove, kako se z delavskega stališča lahko znižajo cene za življenske potrebščine.

Pred eksekutivo je prišel Jas. Larkin in je prošil za dovoljenje, da se sme obrniti do socialističnih organizacij v Združenih državah za pomoč delavcem na Irskem. Eksekutiva mu je dovolila.

Eksekutiva je sklenila, da se posveti več pozornosti socialističnim mednarodnim šolam in literaturi za otroke.

Eksekutiva je priporočila, da izide "American Socialist" dvakrat v mesecu s posebno prilogo. V tej prilogi naj se razpravljajo ključno o strankinih zadevah in vprašanjih.

Za organizatorično delo bo organizirana divizija organizatorjev, kateri bodo dodeljeni znani govorniki in predavatelji. Organizatorji z najboljšimi uspehi naj poidejo v en teritorij, kjer ostanejo tako dolgo, da vidijo, kakšen uspeh je rodilo njih delo.

Z drugimi besedami bi rekli: Socialistična stranka prične s sistematičnim organizatoričnim delom, ki smo ga doslej pogrešali v Ameriki.

Kansas City, Kans. 12. januarja. 21letni Marion Cooley, ki je bil aretiran v družbi 30letnega Elie Maceja, je priznal, da sta oropala banko v Brushu, Colo., dne 18. decembra za \$5,000.

VREME.

Vremenski biro naznanja za danes sneg v Chicagu in okolici. Temperatura bo nekoliko višja kot v petek. Vzhodni vetrovi preidejo v severne.

Solnčni zahod ob 7:17 a. m.; solnčni vzhod ob 4:40 p. m.

Kaj pomeni razsodišče za železničarje.

ŽELEZNIŠKE DRUŽBE V PRAVI LUČI.

Washington, D. C., 12. januarja. — Ko je Doak, podpredsednik železniških zaviračev stopil pred senatorje, ki tvorijo meddržavno trgovsko komisijo, in je na vprašanja odgovarjal odprto, je železniške družbe postavil v pravo luč in da so železniški uslužbeni upravičeni, da je javno mnenje na njih strani.

Doak je najprvo navedel zgodovino o razsodiščih in pogajanjih v Združenih državah, potem je pa prešel na jedro vprašanja in dokazal, da je edino sporno, kajbolko osemurni delavnik, radi katerega se ne more uravnati spor med železniškimi uslužbenci in železniškimi družbami. Doak je poudarjal, da nista kriva odbor za poravnavo in predsednik, da ni prišlo do sporazuma, ampak vsa krivda zadene železniške družbe.

Tukaj mu je segel senator Cummins v besedo in ga vprašal: "Ali so kedaj železniške družbe predlagale, da se samo osemurni delavnik predloži razsodišču?"

"Nikdar," je hitro odgovoril Doak. "Železniške družbe so želele, da uničijo sporazume, ki smo jih gradili skozi dvajset let. Želele so zmetati vse v en koš, kar smo pridobili v teku časa in potem izmeriti proti nam z enim vatlom. To imenujejo pogajanje. Ali vprašam vas, ali bi se vi pogajali o svoji hiši, kdo je njen lastnik? Najbrže ne, in tudi mi se ne bomo."

Senatorju Newlandsu ni bila taka gonja proti železniškim družbam všeč in sugestiral je:

"Če bi obravnavali glede teh stvari, ali bi vi mogoče ne zboljli svojih razmer?"

Doak se je nasmešnil, pa tudi drugi krog mize senatorjev so se smehljali, ali odgovora na vprašanje ni bilo.

Naukrat se je situacija spremenila in Doak je vprašal senatorja Newlandsa:

"Želim vprašati predsedatelja, kako on tolmači odstavek v zakoniki predlogi, ki se peča z izprtijami in ki definira izprtije, da se zapre delavnico, ali suspendira delo, ali da noče podjetnik obdržati v delu enega ali več uslužbencev vsled prepira, ki je zgoraj omenjen, ali da ga ne sme odločiti radi drugega vzroka, kakor da je nezmožen opravljati delo. Vprašam vas, kako naj te besede razumimo, da delodajalec ne odpušči vsakega delavca, ki ga želi odpušiti, češ, da ni sposoben opravljati dela."

"Taka odpoved dela," je dejal senator Newlands, "je protizakonita."

"Ali kdo je sodnik?" je vprašal Doak. "Vselej so lahko bratovščine dosegle pravično sodbo le skozi gosposkarsko moč svojih organizacij. In vi predlagate, naj se ta moč odvzame nam. Zakaj nimate v naši zakoniki predlogi točk proti stavkokaštvu?"

Ali ne veste, da so železniške družbe kupovale strelivo za stavkokaše, ki je kongres razpravljal o osemurnem delavniku? Sprejmite zakon, ki odreja pravico do štrajka in izročili ste nas našim delodajalcem z zvezanimi rokami."

"Bilo je 2. septembra," je nadaljeval Doak, ko je senator Newlands naznanil, da je za danes slišanje končano, "da je vlakovodja Nashville, Chattanooga in St. Louis železnice vprašal zamorca, ki je delal za železnico: 'Kaj boste storili, če bo stavka?' Na vprašanje je prišel hiter odgovor: 'Nehal bom delati z drugimi.'"

Dva dni kasneje je bil zamorec odpuščen in sprejeli so ga zopet v službo, ko se je zanj potegnila unija zaviračev. Zdel vas vprašam: Kaj zadržuje železniške družbe odpuščati ljudi pod pretvezo, da niso sposobni opravljati dela?"

"Remica je," je zaključil Doak, "da zakon tak kakršen je, če se sprajme priložno razsodišče, daje našim nasprotnikom štiri mesece časa, da se pripravijo, štiri mesece,

Tovarna za strelivo je zgorela.

500,000 GRANAT JE ŠLO.

Sedemnajst oseb pogrešajo.

New York, 12. januarja. — Tovarna Canadian Car and Foundry kompanije v Kingslandu, N. J., v katerih je bilo izdelanih mnogo tisoč trtipaknih granat in so čakale, da se jih odpošlje v Rusijo, je uničil požar.

Vodstvo tovarne izjavlja, da ni nihče ponesrečil, dasiravno sedemnajst delavcev pogrešajo. Škoda še ni ocenjena, vendar se čujejo že zdaj glasovi, da je škoda za \$4,000,000.

V podjetju je delalo do 1,400 oseb, ki se je raztezalo prek osemdeset akrov sveta, na katerem je stalo štirideset do petdeset poslopij.

Razletelo se je do 500,000 granat in pokanje in grmenje je bilo slišati daleč naokrog.

Ljudje iz obližja tovarne so bežali v Kingsland, Rutherford in druga bližnja mesta.

Thomas J. Huekin, okrajni državni tajnik, izjavlja, da uvede preiskavo in dožene vzroke za požar. Družba izjavlja, da še ni dokončala svojih poizvedb in radi tega še ne more podati izjave.

Goreti je pričelo včeraj popoldne ob 3:50 in pokanje granat je bilo slišati do 7:30 zvečer.

Še opolnoči je bilo nemogoče se približati tovarni do četrte milje. Ogenj je preskočil skoraj na vsa poslopja. Med granatami so bili tudi šrapneli in kosi so padali na vse strani, celo tri milje daleč od tovarne.

Ljudje, ki so bežali, so morali plezati prek žleznatih ograj, skozi katere na srečo ni šel električni tok, kar je vnavadi, kadar delavci delajo ponoči. Bežati so morali prek malih potokov, močvirij in nekateri so bežali čez zamrznjeno reko Passaic. Led ni bil debel in mnogi so se vdrli.

Pokanje granat so slišali v Yonkersu, Jersey Cityju, Patersonu, Passaicu, Orangesu in v drugih mestih.

Ogenj je pričel v poslopju šte. 30, v katerem čistijo granate z denaturiranim špiritom. Splošno sodijo, da je križanje električnih žic povzročilo ogenj in da je kos gorečice izolacije padel v špirit.

Ko je ogenj bruhnil iz sten v poslopju šte. 30, je 200 delavcev prihitelo iz njega. Kmalu na to se je oglasila parna piščal in je naznanjala, da se je zgodilo nekaj izrednega.

Delavec so bežali na vse strani in dajali znamenja delavcem v drugih delavnicah, da naj beže. V par minutah je vse bežalo iz delavnice.

Delavec Suslov, ki se nahaja v Stumpsovi bolnišnici pripoveduje o nezdgi:

"Najprvo sem zagledal dim in potem klice: 'Bežite, da si rešite življenje. Jaz in drugih trideset smo preplezali visok zid in potem smo bežali prek močvirja. Naukrat je počil led."

Jaz znam plavati in prišel sem na suho. Drugi so izginili. Toliko se še spominjam, da sem bežal proti delavnicam Lackawanna železnice. Izgubil sem zavest in se zavedel v delavnici, kjer sem držal roke v škafo mrzle vode. Krog mene so stali delavci in me izpračevali, kaj se je zgodilo z mojimi tovariši."

Nezgodia je mnogo hujša, kot se je dogodila na Black Tom Islandu.

TATOVOM SO BOLJ UGAJALA JAJCA KOT DENAR.

Yonkers, N. Y., 12. januarja. — Neznani tatovi so vlomili v grobnice Joseph Kopperja in pobrali iz nje 25 zabojev kokašjih jaje. V prodajalni je bilo nad sto dolarjev denarja, ki se ga tatovi niso dotaknili. Vzeli so pa s sabo še kakšnih petnajst funtov sirovega masla in nekaj drugih jestvin.

V katerih kupijo fuske, strelivo in najamejo klateže, da jih porabijo."

Ententa je izrekla svoje maksimalne zahteve.

Z njimi ni izrečena zadnja beseda.

BELGIJA JE POSLALA SE POSEBNO NOTO. — RUSKE IN RUMUNSKO ČETE NE MOREJO ZADRŽATI SOVRAŽNEGA NAVALA. — RUSKA OFENZIVA MED RIGO IN JEZEROM NARIČEM NI USPELA.

ZADNJE VESTI.

Columbus, O., 13. januarja. — V nekem najboljšem hotelu so našli umorjeno nepoznano ženo. Njen vrat je bil prerezan, brada in roke razsekane. Policija meni, da je mrtva 24 ur. Zadnji je imel sobo o najemu neki G. V. Van Brunt iz Chicaga in sicer dne 9. januarja.

Rockford, Ill., 13. jan. — Bližje Pecatonice, deset milj zapadno od tukaj, je padel na zemljo meteor in se zaril vanjo, ki tehtala okoli 400 funtov.

Paris, 13. januarja. — Plovba po reki Seni je vstavljena, ker naraščajoča voda ugroža s poplavo vse nižine.

Petrograd, 13. januarja. — V dolini Otus so nemške čete potisnile Ruse nazaj. Ob reki Kasini so rumunske čete prešle v ofenzivo in so potisnile sovražnika nad eno miljo nazaj.

London, 13. januarja. — "Manchester Guardian" pravi, da so zahteve v ententni noti maksimalne in ne minimalne. "Angleški zavezniki so previdni, da so izjavili, da niso podrtine političnega uničenja Nemčije njih cilj. "Guardian" potem nadaljuje: "Eno stvar pogrešamo, jasno izjavo, da so za mednarodno mirovno ligo, ki jo predlaga Amerika."

Berlin, brezčno v Sayville. — 13. januarja. — Nemška in bolgarska artilerija je obstreljevala sovražne ladje, ki so hotele prodrati skozi blokado na Donavi in pluti mimo Isakidija. Ena ladja je bila potopljena, druga je pasedla na severnem obrežju.

ZAVEZNIŠKA NOTA.

Zavezne države navajajo maksimalne pogoje za mir v svojem odgovoru na ameriško mirovno noto. — Wilson smatra, da so vrata za mirovno gibanje še odprta. — Nemčija je istočasno poslala noto, v kateri indirektno odgovarja zaveznikom na zavrnitev mirovne ponudbe.

Washington, 12. jan. — Predsednik Wilson je danes začel pozorno študirati zavezniško noto, ki je bila objavljena danes zjutraj. Objava note je prišla po kablogramu iz Londona. V vladnih krogih so edini v mnenju, da so zavezni povsem zadovoljni z ameriško vlado z navedbo maksimalnih pogojev in da so vrata še vedno odprta za nadaljno izmenjavanje not v svrhu, da se doseže mir, čeprav je iz note razvidno, da vojne še ne bo tako hitro konec. Zavezniška nota se smatra tukaj kot zelo delikaten in z največjo previdnostjo spisan dokument, kar jih je do danes porodila vojna, zato pa zahteva precej paznega študiranja, preden bo Wilsonu mogoče izreči svoje mnenje in se odločiti za nadaljno akcijo.

Ohenem z zavezniško noto je prišla danes nota iz Nemčije, ki je naslovljena na neutralne države, a po vsebini se lahko smatra, da je indirektni odgovor ententi na zavrnitev mirovne ponudbe. Vladni uradniki v Washingtonu so skoraj presenečeni vsled nemške note, ki je v prvem trenutku karakterizirana kot previdno pripravljena in nalašč poslana istočasno z zavezniško noto, da odvrača eventualni vpliv zadnje v neutralnih državah.

Odgovor zaveznikov na Wilsonovo

novi mirovno noto z dne 18. decembra se glasi:

Poslanik Sharp državemu tajniku. Ameriško poslanstvo, Paris, 10. jan. 1917.

Zavezne vlade so prejele note, ki jim je bila dostavljena 19. decembra 1916 v imenu vlade Združenih držav. Zavedajo se resnih časov in odkritočnega prijateljstva, ki jih veže do ameriškega ljudstva, so zavezane vlade skrbno preštudirale note in v splošnem želijo izreči odobravanje nad odkritostjo, s katero se odlikuje nota. Obenem se zavezne vlade strinjajo s projektom za pokret lige držav v svrhu, da se zagotovi mir in pravica po vsem svetu.

Zavezne države se zavajajo vseh dobrot, ki bi jih prinesla človeštvo in civilizaciji ustanova mednarodnih pogodb v svrhu, da se prepreči nasilni konflikti med državami; ali taka ustanova pogodb bi morala imeti sankcije, da lahko služi svojemu namenu in da jantči proti vsaki ponovni krutvi miru. Toda diskusija o bodočih ustanovah za trajni mir in na mestu, dokler se z zadovoljstvom ne konča sedanj konflikt.

Zavezniki imajo ravno tako iskreno željo kakor je tna vlada Združenih držav, da se čimprej mogoče konča sedanj vojna, za katero so odgovorne centralne države in katera povzroča toliko krutega trpljenja človeštva. Ali zavezniki so prepričani, da je nemogoče v tem trenutku dobiti mir, ki bi jim jamčil odškodnino, povračilo in druge jamstva, da katerih so opravičeni vsled napada, za katerega so odgovorne centralne države s namenom, da uničijo in jamstva; nemogoče je adaj dobiti mir, ki bi jamčil evropskim narodom dobroto na vrnem in trdnem temelju.

Zavezne države se zavajajo, da se ne borijo za nikakršne sebične interese, pač pa predvsem za neodvisnost narodov, za pravico in humaniteto.

Zavezniki se dodobra zavajajo izgub in trpljenja, ki ga povzroča vojna neutralnim državam kakor vojskovalcem, in vse to britko občalujejo; ampak oni ne ne smatrajo odgovornim za te razmere, kajti oni niso hoteli niti izvesti te vojne, in skušajo s vsemi svojimi obrambnimi sredstvi olajšati izgube in škodo proti nasilju in hudobnostim sovražnikov.

Zavezne države jemljejo s zadovoljnostjo na znanje, da ni ameriška nota v nobeni zvezi s komunikacijo centralnih držav, ki jim je bila dostavljena po vladi Združenih držav 18. decembra 1916. Dalje ne dvomijo niti malo, da ameriška vlada ne daje niti sence podpore, bodisi moralne ali kakoršnekoli začetnikom vojne.

Zavezne vlade so pa pridljene protipirati na odločen, čeprav prijateljski način proti pripodabljanju obeh skupin vojskovancev v ameriški noti. To pripodabljanje, ki izvira iz javnega razglasa centralnih sil, je v popolnem nasprotju s evidenco bodisi, kar se tiče odgovornosti za preteklost ali garancijo za bodočnost; predsednik Wilson, ki govori o tem pripodabljanju, vsekakor nima namena, da bi stal na takem stališču.

Ako je kak historičen fakt, ki še obstoji, tedaj je gotovo preračunana agresivnost Nemčije in Avstro-Ogrske, ki sta si hoteli uspostaviti hegemonijo čes vse Evrope in ekonomsko gospodstvo nad vsem svetom. Nemčija je dokazala z napovedjo vojne, s takojšnjo nastopno napram Belgiji in Luksemburgu in s načinom svojega vojskovanja, da sistematično zametuje vsak princip človečnosti in vsako spoštovanje do malih držav; in čimdalj traja vojna, tembolj gorostano je stališče centralnih držav in njihovih zaveznikov napram humaniteti in civilizaciji.

Ali je treba, da se spomnimo grozot, ki so spremljale invazijo Belgije in Srbije, tiranskega režima, pod katerega so prišle invadirane države, masakriranja stoterih in tisočih brezmočnih Armencev, barbarstev, ki so bila izvršena nad prebivalstvom Sirije, napadov z izpelnili na odprta mesta, uničevanja ptiških parkov po submarinskih, parnikov kot neutralnimi stavami, krutega postopanja s bojnimi ujetniki, justnega umora kakne. Cavet in kapitana Fryatt in deportirani (Nadaljevanje na 3. strani, 1. stopes.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izšla dvakrat na teden v prostoru: LANTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena glasila za devet mesecev: Subskribent se ne vrača

Narodna: Zbiranje denarja (vredn. 1000) v Kanadi \$5 na leto, \$1.50 na pol leta, \$0.75 na tri mesece. Če ne plača, \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta, \$0.38 na tri mesece.

Naslov na vsak, kar ima stik s "PROSVETA"

2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays OWNED BY SLOVENE NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address: "PROSVETA"

2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Telefon Lawrence 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (December 31—16) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Delavstvo se ne bo dalo oropati svojih pravic.

Že nekaj mesecev se trudijo, da dokažejo, da so interesi delavstva in kapitalistov enaki in da se vsi spori lahko prijateljsko izravna. To spoznanje je prišlo kar čez noč, ko je stavka železničarjev visela v zraku. Takrat so menda pričeli dvomiti, da se lahko stavkarje užene s kladeži, deputiji, stavkocazi in sodnijskimi prepovedmi in zapeli so visoko pesem o harmoniji med delavci in kapitalisti. Od tedaj se ta pesemica ponavlja skoraj dan za dnem. Če je ni v enem kapitalističnem dnevniku, čitamo v drugem, da enaki interesi vožejo denarne mogote, industrijalne kneze in njih izkoriščane žrtev.

Če bi bilo to resnica, kar označujejo zdaj učeni hlapei, udinjani kapitalizmu, bi bilo delavsko vprašanje že zdelano rešeno. Prepričani smo, da bi železničarji ne glasovali dvakrat, da zastavljajo, če jim ne dajo osebnega delavnika. V minoletem letu, ki je posebej število na stekah, bi ne imeli niti ene stavke, ako bi bilo govorenje o harmoniji med delavci in kapitalisti resnično. Delavci vendar niso stankali iz kljubovalnosti, ali mogoče radi tega, ker je prijetno stradati in trpeti pomanjkanje. Za stavke so morali biti varoči in sicer važni vzroki.

Ali je sploh mogoče, da imajo delavci in podjetniki enake koristi?

Podjetnik želi pomnožiti profit. Od svojega delavca zahteva, da več in več producira. Njegovo delavno moč skuša izkoristiti do zadnje pitice, ker pomnoženo izkoriščanje množi profit. Če podjetnik povzra izkoriščani žrtvi mezo, tedaj znižuje sebi profit. Divedende niso tako mastne kot pri nizki mezi. Tem nižja je meza, toliko večji profit prihaja v podjetnikovo blagajno.

Varnostne naprave stanejo denar, delavci udje pa ne stanejo nič. In kar stane denar, kar povzroča stroške v obratu, znižuje dobiček.

Vse to dokazuje, da interesi delavcev in kapitalistov niso enaki. Kar koristi podjetniku, škodi delavcu, in če koristni delavcu škodi podjetniku. Ne more se govoriti in pisati, da so interesi delavstva in kapitalistov enaki. Med delavci in kapitalisti obstoji taka enakost kot med volkom in ovco, med lisico in kokoši.

Izprta, črne listine, štrajki in bojkoti potrjujejo, da so interesi podjetnikov in delavcev različni. Dokler bomo producirali radi profita mesto za uporabo in za potrebe, toliko časa bo trajal boj med delavci in podjetniki.

Delavci in podjetniki se niso organizirali radi tega vsak zase in v svoji organizaciji, ker so njih interesi enaki. Neenakost interesov je rodila te organizacije. S pomočjo dobre gospodarske in politične organizacije so si kapitalisti osvojili vladno in se poslužujejo vlade kot sredstva, da svojim potlačijo delavce, če se dvignejo proti njim. To dejstvo dokazuje, da se kapitalisti zavajajo, da njih interesi niso enaki delavskim in da je med njimi in delavci taka

razlika kot med sužnjem in gospodarjem.

Sto in stokrat je bilo dokazano, da interesi podjetnikov in delavcev niso enaki. In kljub temu hočejo v zadnjem času zopet dokazati, da ni razlike med interesi podjetnikov in delavcev. Ako tako laž ponavljajo teden za tedom, potem ima laž namen!

Seveda ima laž namen! Delavstvu hočejo vzeti pravico do stavke. Najprej pridejo na vrsto seveda le železničarji, in če pri njih stvar gladko izteče, pridejo na vrsto druge industrije. Da se stvar lažje doseže, je treba omamiti ljudske mozgane, da delavci in kapitalisti nimajo interesnih nasprotstev. In kedar so ljudski mozgani do cela obdelani, se lahko pride s pravim nametom na dan. Če ni interesnih nasprotstev med delavci in kapitalisti, potem so stavke nepotrebne, ako pa nastanejo majhni spori, ki se pojavijo v najbolj vzorni družini, jih pa lahko izravna razsodišče.

Tako hočejo počasi in sigurno oropati delavstvo enega njegovih najbolj obsebnih sredstev!

In zakaj?

Dokler so bile delavske organizacije šibke, so uganjali delavce z beriči, najetimi kladeži, sodnijskimi prepovedmi, milico in obtožbami. V teku časa so postale organizacije močne in gospodje, ki niso nikdar spoštovali svobode drugih ljudi in se niso nikdar ravnali po besedah, ki so zapisane v postavah, so prišli do zaključka, da bi se dalo delavce ugnati s postavami, če naredijo take postavke, ki bodo služile interesom podjetnikov. Čimbolj se delavske organizacije reorganizirajo in prehajajo iz starokopitnih rokodelskih organizacij v moderne industrijske organizacije, toliko večja nevarnost obstoji za podjetnike, da bodo poraženi v gospodarskih bojih.

In to je treba zabraniti s postavnim razsodiščem, v katerem bodo imeli večino zagovorniki kapitalističnih interesov.

Najnevejša zarota kapitalistov, da delavstvo ukleno s postavami tako, da ne bo moglo ganiti, mora izvati od strani delavcev tako glasen in odločen protest, da ga bodo slišali na mestu, kjer delajo postavke. Časi, ko so delavcem lahko kar menili tebišne naložili ukove, so minili. Danes delavstvo bdi in je na straži za svoje pravice. O tej resnici se bodo prepričali izkoriščevalci, ki so pijani svoje gospodarske moči in si domišljajo, da njih avtokraciji ni meje, ko napravijo resen poizkus vkovati delavstvo v nove verige.

Delavstvo si ne bo nikdar dalo vzeti pravice do štrajka!

Štrom Amerike.

REPUBLIKANSKI POLITIČNI "BOSI" V SKRBEH RADI MIRU.

Albany, N. Y., 12. januarja. — Republikanski politični "bosi" so pričeli razmišljati, kakšne bodo razmere v newyorški državi, če nastane mir v Evropi.

Obdržavali so konferenco, katere so se poleg drugih republikanskih korifeje udeležili Elton B. Brown, republikanski "bos" v legislaturi, George Perkins, desna roka Whitmana, in senator Wicks. Na konferenci sta igrali dve točki glavno ulogo: Poduk otrok v gospodinjstvu, da se prihrani pri hrani. Kako naj se razdeli delavec, ki delajo v tovarnah za strelivo, kadar konča vojna.

Senator Wicks je dejal: "Malo ljudi razume resnost situacije, da bo v državi New York in drugod na deset tisoče ljudi v slabem položaju, ko se sklene mir. Ko zapro tovarne za municijo, bo na tisoče ljudi brez dela. Kaj naj se stori z brezposelci? Predlagamo, da se jih razdeli, kjer jih potrebujejo."

Mnogi delavci, ki zdaj delajo v tovarnah za strelivo, lahko dobe delo na farmah, ker delavcev na farmah primanjkuje radi visokih mezd v tovarnah za municijo. Treba je storiti vsak potreben korak, ki je v skladu s visokimi cenami za življenske potrebe."

Tako zdaj modrujejo republikanski bos in strah jih je pred krizo, ki nastane po vojni. Ko bo napočila kriza, bodo pa dejali kot nekoč predsednik Taft: "Bog ve, kaj naj se zgodi z brezposelnimi delavci!"

Nemški cesar in drugi evropski mogote kličejo boga na po-

moč v vojni, ameriški mogote pa v gospodarski krizi.

Med mogote vsa sveta obstoji duševno sorodstvo!

GOVERNERJU SE JE POSREČILO POMIRITI DIVJAKE.

Murray, Ky., 12. januarja. — Governor Stanley je prišel v spremstvu treh prijateljev v mesto, da potolaži linčarje, ki hrepe po življenju zamorca Lube Martina, ki je obtožen, da je vbil Guthrie Duiguida, bivšega policaja.

Stanley je na kratko povedal krvičejnim linčarjem, da je pripravljen s svojim življenjem braniti postavke. To je vplivalo na brata vbitega Duiguida, da se je pridružil governerju. Ko je governer zapustil sodnijsko poslopje, se je vstavil pri vsaki gruči meščanov in ji prigovarjal, naj ne posegajo v pravice oblasti in se ravnajo po zakonu.

Governer je bil pripravljen mobilizirati vso milico, kar je ni na mehiški meji, da zabrani linčarski umor.

Posrečilo se mu je z besedami pomiriti linčarje in popoldne se je že odpeljal iz mesta.

NEZGODA NA ŽELEZNISKEM KRIŽIČU.

Rockford, Ill., 12. januarja. — Vlak Illinois Central se je z zadnjim koncem zabil v voz cestne železnice in ga pahnil z mosta v potok Kent. Tri žene in en pasafir so mrtvi, šest oseb so pa prepeljali v bolnišnico.

ANGLIJA NAROČA LOKOMOTIVE.

Philadelphia, Pa., 12. jan. — Anglija je naročila pri tvrdki Baldwin Locomotive Works 125 lokomotiv za tovrne vlake.

Lokomotive bodo stale približno \$2,750,000 in morajo biti dovršene v letu 1917.

REŠILOCI VRŽENI V VALOVE.

Eureka, Cal., 12. januarja. — Čoln, ki je šel na pomoč ameriški potapljači H—8, ki je nasedla pri obrežju, se je prekenil in več moč je utonilo.

OGROMNA NAROČILA ZA JEKLO.

New York, 12. januarja. — Koncem decembra je bilo naročenega 11,547,280 ton jekla. V mesecu decembru so se naročila pomnožila za 488,744 ton.

ZAKON ZA MINIMALNO MEZDO USPEH.

Washington, D. C., 12. januarja. — Zvezni statistični biro naznanja, da so se v državi Oregon v splošnem povzela meze za delavce, odkar je država določila zanje minimalno mezo.

V Portlandu so povzeli meze prodajalcem v splošnem za deset odstotkov. Tedenska meza je šla kviško od \$7.87 na 8. 67.

KAPITALISTI SE ZDRUŽUJEJO.

San Francisco, Cal., 12. januarja. — D. C. Jackling, rudniški baron priznava, da se pripravljajo združitev rudniških družb, ki reprezentirajo 450 milijonov dolarjev kapitala. Za združitev se pripravljata J. T. Morgan and Co. in Daniel Guggenheim. Prizadevajo družbe so Utah Copper, Nevada Consolidated, Kennecott Copper, Braden Copper, Copper River and Northwestern Railroad, Alaska Steamship kompanija.

SEVERNA DAKOTA NAMERA VA SPREMEMITI USTAVO.

Bismarck, N. D., 12. januarja. — Senator McBride je predložil rezolucijo, ki določa, da volile sklepa, da se skliče ustavno konvencijo za revizijo ustave.

Elgin, Ill., 12. januarja. — V ribiški mreži v jezeru McCullom blizu McHenryja, Ill., so našli zamotane tri ribiče: Al. Maeka in Julius Splita iz Chicago in Charles Hollerbuscha iz Woodstocka, Ill. V torek so se odpravili loviti ribe v jezeru. Par dni ni bilo glasu o njih in uvedli so poizvedbe za njimi.

Dozdevno so lovili ribe v luknji, ki so jo izsekali v ledu. Če se je vdrl led in so šli vsi hkratu v

vodo, ali če je eden zdrzil v luknjo in so mu hoteli drugi pomagati, se ne da dognati.

Jefferson City, Mo., 12. januarja. — Legislaturni zbornici je bila predložena rezolucija, ki določa, da se izda za en milijon dolarjev zadolžnice za gradnjo državne tiskarne.

Poslanec Lee je predlagal, da se vsajim sodnikom zniža letna plača od \$7,500 na \$4,300.

Olney, Ill., 12. januarja. — Roy Hinderliter, ki je bil obtožen, da je na Elizabeti Ratcliffe izvršil kriminalno operacijo, je bil spoznan krivim vboja. Sodnik ga je obsodil za nedoločen čas v ječo.

Hinderliter je priznal, da je dekle umrla, ker je skušal na nji izvršiti kriminalno operacijo.

Washington, D. C., 12. januarja. — Odbor "Ženske mirovne stranke" je pred senatnim odsekom za vojaške zadeve protestiral proti splošni vojaški obveznosti. Odbor je izrekel, da nima nič proti telovadbi za oba spola v šolah, odločno pa je proti vojaškemu vebanju.

Seattle, Wash., 12. januarja. — Zvezni distriktni državni pravdnik Allen obtožuje policijo, da je prigovarjala Logni, Fred in Ora Billingsleyja, ki so glavne priče proti tihotapeem z opojnimi pijanci, naj pobegujejo, ker jim bo vrmeno njih poročstvo \$22,500 v gotovini.

V zvezi z to afero je bil aretiran policaj C. J. Mullen in postavljen pod \$5,000 poročstva.

Washington, D. C., 12. jan. — Trgovski departament naznanja, da je Nemčija lani več producirala jekla kot v mirnem času. Samo v oktobru je producirala 1,423,555 ton jekla, v prvih desetih mesecih pa 13,365,418 ton.

Frankfort, Ky., 12. januarja. — Jetniški pazniki so se poslužili dinamita, da so napravili luknjo v steni državne pobiljevalnice, da so rešili 50 zamorcev smrti v ognju. Dva jetnika sta bila onesvečena vsled dima, ko so prišli do njih.

DOPISI.

Lincoln, Ill. — Drhal okoli Zoltija, kteremu se imajo Hrvatje zahvaliti, da jim je varno spravljal tretjino milijona dolarjev, se je zopet enkrat zapodila v list Prosveto. Vse člane SNPJ nas ima za nekatere trmoglavce in ne vem kaj še vse. Kdo je ustanovil in kdo je lastnik Prosvete, če ne članstvo SNPJ... Ne pade nam niti od daleč v glavo, da bi vprašali Zoltija in učenega urednika črnorumenecunje, v kakšnem smislu naj bo list urejevan. Učenjak vseh učenjakov in samolastno postavljeni sodnik vseh slovenskih listov v Ameriki, gospodin Zvonko, tam na Vesey St., pričakuje prav za gotovo, da naše glasilo Prosveta v kratkem zmazne. Ako revež res veruje, da bo list, ki je v kratkem času šestih mesecev dobil nad pet tisoč naročnikov, in za katerim stoji armada petnajst tisoč članov S. N. P. J. — zmaznil, naj ima to veselje. Reči ne morem drugega, kot: blagor ubogim v duhu, ker o ni bode, uživali vse črnorumenec do brote! Kar se tiče urednikov in upravitelja lista, smo jih iz svoje arede mi delavci izbrali, ni nam jih izbrala Avstrija, kakor njega. Kar se Zvonkotovega znanja o socializmu tiče, svetoval bi mu, naj ga gre raztresat med Zuluka-fre in še tiste, ki mu bodejo na nabraž smejali. Če je učenjaku na Vesey Avstrija tako zelo pri sreju, zakaj je potem v Ameriki? Zleze naj na prvo trgovsko submarinko, ki pride iz Evrope in se naj odpelje nazaj od koder je prišel. Mi ameriški Slovenci smo za svobodo vseh narodov; kakšna svoboda pa vlada v evropskih monarhijah, kterim načelujejo kronani tepeci, to smo skusili.

Kar se tiče računov pri SNPJ, naj Zoltijevo bando nič ne skrbi; poravnajo naj rajše svoje. Mi imamo izbrane nadzornike iz svoje srede, ki razumejo svoje delo in dolžnosti. Poleg tega so tudi gospodje državnega zavarovalniškega departamenta zelo natančni v takih ozirih. Doslej so bili račun pri SNPJ, še vedno čisto in natančni in prepričani smo, da bodo tudi v bodoče.

Razuni se priobčijo vsi mesec

posebej in za vsakih šest mesecev skupaj javno v našem listu. Tu ni in ne more biti nikakih skrivnosti.

Omenim naj še, da še vsak, ki se je zaletaval v SNPJ, si je svoje rogove polnil in tako si jih bo tudi učenjak na Vesey, pa če ima tudi celo goro avstrijskih kron za seboj. Pa brez zamere! — T. J. desetletni član SNPJ.

Hermine, Pa. — Ni še dolgo kar sem poročal o delavski žrtvi, ki jo je zahteval nenasični kapitalizem in zopet ste padli dve žrtvi. Kapitalistična klavnica je zahtevala dve mladi delavski življenji. Vzrok tem pogostim nesrečam je pomanjkanje varnostnih naprav in nadzorstva. Seve, varnostne naprave veljale bi priliko vsote delavca, pa mogotei rajši žrtvujejo življenje delavca, ki je cenejši. Vsekakor pa opozarjam delavce naj se pazijo in ne povzročajo dedolajalcev prevelikih smrtninskih stroškov. Saj so nam vendar tako dobri. Če zopet so nam priboljšali par centov pri toni premoaga; iz same ljubezni do nas, seveda!

Razume se samo ob sebi, da nam ne bo treba premišljati, kam naj spravimo tiste cente priboljška. Truisti že skrbijo, da nam pravočasno zvišajo cene življenskih potrebščin. Zadnji čas je poskočil v ceni tudi tisti preklicani ječene-novec, tako, da bo treba več šteti, če se bomo hoteli po napornem delu poživiti s čašo pijače. — Kar naj se obrnemo delavci za pomoč? Čital sem nedavno v Prosveti, da hočejo tisti preklemski "tarde-či", oziroma socialisti v državi New York, neke spremembe. Bilo bi morda res kaj iz tega, če bi jih bilo več, v postavodajci. Da jih je bilo malo, so krivi delavci sami, ki se ob času volitev niso pobrigali zato. Seveda jih je mnogo takih, ki ne mislijo na prihodnost in so zadovoljni, da se le morejo danes skromno preživeti. Nekteri celo verjamejo, da kapitalisti morajo biti, ker sicer bi jim nihče ne mogel dela dati. Zadovoljni so s tem, da pobirajo kapitalisti milijon ske dobičke, sami pa, ki so skupaj spravili ta bogastva se zadovoljujejo z drobtinami. Da so opravičeni do polne vrednosti svojega dela, to jim ne gre v glavo. Ne morejo zapostaviti, kako bi bilo mogoče kapitalistični sistem nadomestiti z o-nim, ki ga pripoča in za kterega se bori socialistična stranka. Popolnoma prav se jim zdi, da delavci, ki vse pridela in izdelava, dobi par borih centov, gospod kapitalist, ki nič ne dela, pa milijone. Vzelo bo še čas, da se nezavedno delavstvo pouči o pravicah, do kterih je opravičeno. Največ se v tem oziru doseže z dobrim delavskim časopisjem. Slovenci imamo razpolago Prosveto in Proletarsa, ki sta v resnici prava delavska lista. Pridno ju čitajmo in proporočajmo svojim znanecem in prijateljem. Agitirajmo za socialistične klube in pripravljajmo se za prihodnjo bitko, ki se bo vršila leta 1920, da pošljemo kar največ socialističnih zastopnikov v vse postavodajne zbornice. Seže z mogoč socialistične stranke zasijalo bo um delavcem solnce prave svobode. — A. Kodrič.

Collinwood, O. — Dne 7. januarja t. l. nam je priredilo tukajšnje pevsko in dramatično društvo "Naš Dom" krasno narodno igro "Domen". Prireditelj je bila dobro obiskana in dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. — Marsikteremu je bilo sicer malo pretesno, pa se je že prestalo za silo. — Igra je zelo dobro izpadla. Vlogo "Domen" je prav dobro rešil g. Ignac Prelogar, ki se je znal izvrstno poglobiti v svojo vlogo. Meta, Domenova mati, je bila v dobrih rokah naše Dragice Vrhovec in ta jo je pogodila imenitno. Kmet Jurec (Jos. Zulčić) bil je pravi tip slovenskega kmeta. Anko, hčerko njegovo je igrala Karolina Barbič. Ljubila je Domena tako mojestersko, da ji treba res čestitati. Samo mal glasneje bi bila lahko večsi. Graščak Sova je bil tipičen mogote starih časov. Le migljaj njegove roke je zadostoval in njegovi želji se je moralo ugoditi. Vlogo tega je imel K. Lenč in jo je pogodil precej dobro, le da tuintam ni bil dovolj okreten in glasen. Učitelj (F. Šibenik) je rešil svojo vlogo povoljno, le govorjenje je bilo premalo slovnjelo. Urh Zaplatnik (F. E. Podjel) je igral dobro, le govor je bil premalo slovnjelo. Predice pri kolovratih so se imenitno zadržale in nehoti smo se spomnili svojih o-

troških let, ko smo pri topli peči poslušali brnenje kolovratov. Le to ni bilo nekterim vdeleženem vseč, da so pristnega slovenskega kovača spremenili v Shmitha. — V splošnem pa je igra dobro izpadla.

Poročevalec.

Virden, Ill. — Tu smo dne 1. jan. t. l. otvorili zadržno prodajalno. Zadržništvo se je ustanovilo pod vodstvom lokalne premogarske organizacije šte. 2204 s sodelovanjem J. Walker, predsednika illinoške delavske federacije in pomočjo sosednih zadržnih organizacij v Glispie in Springfield. Novo zadruga ima povsem lepo bodočnost. Tukajšnji Slovenci so skoro vsi člani zadrge. Radi posebnega zanimanja za isto imamo tudi, kot narodna skupina, pripoznano eno tretjino vodstva (3 delectory) ostali dve tretjini pripadata Italijanom in Anglezem. Pravila smo sprejeli za zadržništvo tista, katera že imajo zadržne prodajalne v Glispie in Springfield, mogoče že tudi drugod. Spremenimo samo ime mesta, to je vse. Ker pa ta zadržna pravila še niso prevedena v slovensko in bi mogoče brate, kot tudi rojake v obče zamoglo zanimati in tudi niso posebno obsežna, želimo jaz vprašati uredništvo "Prosvete," če bi bilo isto pri volji prevesti pravila iz angleščine v slovensko in objaviti v sredini izdaji Prosvete, oziroma objaviti. Če dobimo k temu dovoljen odgovor, kakoršnega pričakujemo, potem pošljem uredništvu takoj eno kopijo, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem času, toda danes mi je le pripomniti, da že nekaj dni sploh zime nimamo, dasiravno je na koledarju zapisano, da zamore ob prvi priliki na delo za našo stvar. Če se vse to ne more storiti po želji moji in družih, potem sem tudi opravičen govoriti o pogojih. Vsekakor pa opravičeno pričakujem podpore našemu kulturnemu delovanju. Povedal bi kaj o letnem

(Nadaljevanje iz prve strani)

izvojevale nadaljne uspehe. S

17. Artillerija je zelo aktivna

12

902 Engineers Bldg.

Dama s psičkom.

Povest. Spisal Anton Čehov.

I

Govorili so, da se je pojavila na nabrežju nova oseba; dama s psičkom. Dmitrij Dmitrič Gurov, ki je bil v Jalti že dva tedna in se je bil v njej že udomačil, se je tudi začel zanimati za nove goste. Sedel v paviljonu pri Vernetu, je videl, kako je šla po nabrežju mlada dama, blondinka srednje rasti, s čepico na glavi. Za njo je tekkel bel špic.

In potem jo je srečavala v mestnem vrtu in na tratinj po nekolikokrat na dan. Šetala se je sama, vedno v isti čepici, z belim špicem. Nihče ni vedel, kdo je, in rekli so ji enostavno: dama s psičkom.

"Če je tu brez moža in brez zancev," je mislil Gurov, "potem bi se izplačalo seznaniti se z njo."

Prekoračil se ni bil štiridesetih let, a imel je že hčer pri dvajsetih letih in dva sina gimnazijca. Oženil se je bil zgodaj, še ko je bil v drugem letu vseučilišča, in zdaj je bila videti žena njegova še enkrat starejša od njega. To je bila visoka ženska, s temnimi obrvmi, odločna, resna in solidna in, kakor se je sama imenovala, misleča. Mnogo je brala, pisala in v svojih pisnih črkeh in klicala je moža Dmitrija, a ne Dmitrija. A on jo je imel na skrivnem za omejeno, tesnoročno in nefino; bal se je in ni rad bival doma. Varati jo je bil začel že davno in varal jo je pogosto, in najbrž zato se je izražal o ženskah skoraj vedno slabo. Kadar so v njegovi navzočnosti govorili o njih, imenoval jih je: "Nižja rasa!"

Zdelo se mu je, da ga je bridka izkušnja dovolj naučila, da jih imenuje, kakor se mu ljubi. A vendar bi ne bil mogel brez te "nižje rase" preživeti niti dveh dni. V moški družbi mu je bilo dolgočasno in pusto; z moškimi je bil nezgovoren, hladen. Kadar pa je bil med ženskami, čutil se je svobodnega in je vedno vedel, kaj gre govoriti z njimi in kako se vesti. Celo molčati z njimi mu je bilo lahko. V njegovi vnanjosti, v značaju in v vsej njegovi naravi je bilo nekaj privlačnega, neulovljivega, kar mu je naklanjalo ženska srca in jih mamilo. On je vedel za to, in tudi njega samega je vlekle neka moč k njim.

Večkratna izkušnja, v resnici, bridka izkušnja ga je bila že davno izučila, da vsako zblizanje, ki dela v začetku življenje tako prijetno, raznočno in se zdi človeku mil in lahak prigodljaj, pri rednih ljudeh, zlasti moskvičih, nepodjetnih in neodločnih, nepremljivo naraste v celo zadajo, čez mero komplimentov, in položaj postane navsezadnje skrajno nadležen. Toda vselej, kadar se je sešel z novo interesantno žensko, mu je izkušnja izginila iz spomina, in hotelo se mu je živeti, in vse se mu je zdelo tako preprosto in zabavno.

Tako je nekega večera obedoval na vrtu; kar je zagledal damo v čepici, ki je počasi prihajala in se uselila k sosednji mizi. Njen izraz, hoja, obleka in frizura mu je govorila, da je iz višjih krogov in omožena, da je v Jalti prvič in sama ter da se dolgočasni. V povestih o nečistosti provincialnih нравov je mnogo neresnice. On jih je preziral in vedel, da si take povesti izmišljajo ljudje, ki bi sami z veseljem grešili, če bi znali, a ko je dama sedla za sosednjo mizo, tri korake od njega, so mu prišle na misel te povesti o lahkih zmagah, o izletih v hribe, in zapeljiva misel o hitri mimoletni zvezi, o romanu z neznanom žensko, kateri se zdaj imenu ne ve, ga je mahoma obvladala.

Prijazno je poklekal k sebi špica, in ko je prišel, ga je podražil s prsti. Špic je zarežal. Gurov ga je iznova podražil.

Dama se je ozrla nanj in takoj povsila oči. "Saj ne grize," je rekla in zardela. "Ali mu smem dati kost?" In ko je potrdila z glavo, jo je vljudo vprašal:

"Oprostite, ste že dolgo v Jalti?"

"Pet dni."

"A jaz bom kmalu že dva tedna tukaj."

Pomolčala sta za hip.

"Čas naglo beži, a tu je tako dolgočasno!" je rekla; pri tem ni gledala vanj.

"To je samo navada, da se tako govori. Ljudje so doma iz kakšnega Běleva ali iz Zidre — in jim ni dolgčas. A pridejo sem: 'Ah, dolgočasno! ah, kakšen prah!' Človek bi mislil, da so prišli iz Granade."

Ona se je zasmejala. Potem sta dalje tiho jedla in molčala kakor neznanca. A po obedu sta skupaj odšla — in prišel se je šaljav, prost razgovor ljudi svobodnih, zadovoljnih, katerim je vseeno, naj gredo tja ali sem, naj govorijo o tem ali o onem. Izprehajala sta se in se pogovarjala, kako čudno je osvetljeno morje, voda je bila modrikaste barve, tako mehke in tople, in svetel trak mescen se je zibal po njej. Pogovarjala sta se, kako soparno je po vročem dnevu. Gurov je povedal, da je Meskovič, po izobrazbi filolog, a da služi v banki; pripravljal se je nekaj za dvor-nega opernega peveca, pa je popustil učenju in ima v Moskvi dve hiši. A od nje je zvedel, da je zrasla v Peterburgu, pa da se je omožila v S., kjer živi že dve leti, da ostane v Jalti še mesec dni in da pride morebiti za njo soprog, ki bi se tudi rad malo oddahnil. Mogla ni na noben način natančno povedati, kje služi njen mož, ali pri gubernski vladni ali pri gubernski deželni u-

pravi, in to ji je bilo samo smešno. Končno je še zvedel, da se imenuje Ana Sergejevna.

Potem je v svoji sobi mislil na njo, na to, da se jutri zagotovo zopet snideta. Tega je bil vesel. Ko se je spravil spat, mu je prišlo na misel, da je bila ona še nedavno institutka, solarica, tako kakor na primer zdaj njegova hči, spomnil se je, koliko plahosti, nerodnosti je bilo še v njenem smehu in v razgovoru z neznancem — najbrž je bila prvič v svojem življenju sama in v takem položaju, ko se ozira za njo, ko se hodi za njo, ko se govori z njo z enim samim skrivnim namenom, na katerega ona niti misliti ne more. Spomnil se je njenega tankega, drobnega vratu in njenih lepih, sivih oči.

"Vendar je nekaj usmiljenja vrednega na njej," si je rekel v mislih. Potem je zaspal.

II

Minil je teden, kar se je bil seznanil z njo. Bil je prazničen dan. V sobah je bilo zadublo, a po ulicah je vihra nosila prah in vzdigovala kloboke. Ves dan je mučila ljudi žej, in Gurov je pogosto prihajal v paviljon in prikašal Ani Sergejevni zdaj vode s sirupom, zdaj sladoleda. Ni se bilo kam deti.

Zvečer, ko se je malo poleglo, sta šla na molo gledat, kako prihaja parobrod. V pristanišču je bilo mnogo šetalec; prišli so bili nekoga sprejemati, v rokah so držali bukete. Zanimanje sta vzbujali dve osebi jaltenskega občinstva; postarši dami sta bili oblečeni kakor mladi, in bilo je mnogo generalov.

Ker je bilo morje nemirno, je imel parobrod zamudo. S težavo so ga spravili k molu; ko je pristal, je bilo že solnce zašlo. Ana Sergejevna je gledala z lornjeto parobrod in potnike, kakor da bi iskala med njimi zancev, in kadar se je obrnila h Gurovu, so se ji oči bleščale. Mnogo je govorila, a njena vprašanja so bila brez zveze. Precej je pozabljala, kaj je prej vprašala; naposled je v gneči izgubila lornjeto.

Pisana množica se je bila razšla. Ljudje že ni bilo videti, veter se je bil čisto poleglo, a Gurov in Ana Sergejevna sta stala, kakor da bi pričakovali, ali ne pride nihče več s parobroda. Ana Sergejevna je molčala in vonjala cvetove; na Gurova ni gledala.

"Pod večer se je vreme obrnilo na bolje," je rekel on. "Kam pojdeva sedaj? Ali bi se kam peljala?"

Ona ni odgovorila ničesar.

Tedaj jo je on pazljivo pogledal, jo naenkrat objel in poljubil na ustnice, in občutil je vonj in svežost cvetlic. Takoj nato je boječe pogledal okrog sebe; ali ga morebiti ni videl kdo?

"Pojdiva k vam..." je dejal tiho.

In naglo sta odšla.

V njeni sobi je bilo soparno; dišalo je po parfumi, ki jih je bila kupila v japonskem skladišču. Ko je sedaj Gurov gledal na njo, je mislil sam pri sebi: s kom se človek vse ne snide v življenju! Iz prejšnjih časov mu je bil ostal spomin o brezskrbnih, dobrodušnih ženskah, ki so se veselile ljubezni, ki so mu bile hvaležne za srečo, četudi jako kratko; in o takih — kakor na primer njegova žena — ki so ljudje brez iskrenosti, z nepotrebnimi razgovori, manirno, s historijami, s takimi izrazom, kakor da bi to ne bila ljubez, ne strast, ampak nekaj bolj važnega; in o dveh-treh takih, jako lepih in hladnih, katerim se je naenkrat pojavljala na obrazu ropazljen izraz, napeta želja, vzeti, izmekniti življenju več, nego samo daje; in te niso bile več v prvih letih mladosti, bile so nepreudarne, oblastne in redkokdaj umne, in kadar je Gurov ohladel od njih, je njim lepota vzbujala v njem sovraštvo, in čipke njih spodnjih oblek so se mu zdele podobne lukinam.

A tu vedno ista plahost, nekretnost neizkušnosti mladosti, čuvstvo zadrege; in bil je vtisk zmoženosti, kakor da bi bil kdo nepričakovano potkal na vrata. Ana Sergejevna, ta "dama s psičkom," je gledala na to, kar se je bilo zgodilo, čisto po svoje, kakor na svoj padec, — to se je čutilo, in v sobi je bilo čudno in nerodno. Povedilo se je, si in povlečeno poteze na obrazu, in po sencih so ji otožno viseli dolgi lasje. Postala je resna in zamislila se je v pobiti pozni kakor grešnica na starinski podobi.

"To ni bilo lepo," je rekla. "Vi me prvi sedaj več ne spoštujete."

Na mizi je bila melona. Gurov si je je odrezal kosček. In minilo je vsaj pol ure v molčanju.

Ana Sergejevna je bila poželjivo tepla, iz nje je dihal čistost poštenosti, naivne ženske, ki je malo živela. Samotna sveča, ki je gorela na mizi, je skromno obsevala njen obraz, a bilo je razložno videti, da ji je hudo pri sreju.

"Kako bi vas ne mogel več spoštovati?" je vprašal Gurov. "Ti sama ne veš, kaj si rekla."

"Bog mi bo odpustil!" je dejala ona, in oči so se ji napolnile s solzami. "Saj se to ne ponovi več, prisegam, da ne."

"Menda se vendar ne opravičuješ?"

"Vi me morate poslušati, jaz vam povem, kako je to prišlo."

"Meni ni treba ničesar vedeti, prav ničesar!"

"Dovolite mi, da vam povem, prosim vas, pri sreju mi bo laže..."

"Pomejte, draga!" je rekel on in ji popravljal lase. "Kaj bi delala tako resen, pameten obraz? To je, oprostite mi, celo malo brezpametno, ker ne odgovarja položaju."

(Dalje prihodnjič.)

Irma.

Spisal Alojzij Poljak.

(Nadaljevanje.)

"Porednež! ... Kaj pa vaša gospa? — Zdrava? — O, saj si mislim! Ona je vedno mlajša."

"Hvala, milostljiva! Moja žena se počuti izvrstno. Nič ji ni! O res, vedno je mlajša. ... A vi, milostljiva? ... Kakor sveža vrtnica!"

Pomežiknila je s levim očesom in preslišala svoj kompliment. Moj pogled pa se ji je rogal: "Kaj ne, milostljiva, kako brezskrbno govorim o svoji ljubezljivi ženki?"

"Kako pa sičar živite tam pri vas? Mnogo zabave? Ste priredili kaj izletov? — O, gotovo! Tam vas je toliko gospodov! In gospodičen polno! ... Pa dr. Sirk? Še vedno stari? In zdravnik Nikelj, notar, inženir? ... To imate halo! Pa uradništvo? Oh, to so visoki gospodje, kaj? — Sicer pa jih ne poznam mnogo pri vas."

"Uradnikov? — Prosim vas, ti so vendar smetana naših zabav! Vem, da jih večinoma poznate. Saj ste bili tolikrat na naših veseljih! — Na pr. komisarija Sedeja, davčnega nadzornika, adjunkta Podboja, da, pa Hojnika, tega gotovo poznate!"

"Ah, res, Hojnik! Kako je z njim? — Tak vesel dečko!"

Sedaj je pomežiknila z obema očesoma.

"Da, Hojnik je krasen dečko! Vse naše dame so zaljubljene vanj. ... Vi ne veste, kako ljubosumni smo ubogi možje!"

Pogledal sem ji v oči. ... Joj, joj! Kakor bi hotela reči: "O, reveži! In ti še ne veš ničesar! Kak reveži!"

V resnici pa je dejala: "Pa kaj sem slišala? — Da se mislite prositi v Ljubljano. Ali je res?"

"Lepo vas prosim, milostljiva! Saj se imam vendar tako lepo v M. ... Tudi ni nič praznega v Ljubljani."

Čebnala je dalje; moja duša pa je plavala v razkošju. Ah! bilo mi je, kakor da dajem celemu svetu "šnopsa," to se pravi: kakor bi celemu svetu s palcem tlačil nosove ...

Po večerji smo obsedeli za mizo. Prišla je bila Krlova sestra Lina s svojim možem, trgovcem Miheličem. On je čisto navadna prikazen, domišljav na svojo trgovsko izkušnost in na saržo rezervnega častnika. — Lina pa je divna ženska. Čudim se, kako se je mogla ženska s takim krasnim temperamentom, polna življenja in mladostnega hrepenenja, prikleniti na rojenega filistra. Ona ni nikakršna krasotica, zlasti njeni lasje imajo nelep sivkasto-rumeno barvo; a kadar me je zadel iz njenih modrih, napol zastrih oči sentimentalni pogled, vztrepetalo mi je telo, kakor bi se mi ovilo okrog prsi dvojice strastnih ženskih rok ...

Krl je bil krasne volje. Že popoldne sva bila izpila par litrov piva; sedaj pa se je penil reforsko v čašah, in praznila se je buteljka za buteljko. ... A kadar je bil Krl malo razigran, takrat se mu je razveljavil jezik, in če je le mogel, je izprožil debato o tej ali oni svojih idej. Takrat je začel govoriti o novi trgovski zavezi, in skoro sta bila z Miheličem v najživahnejšem razgovoru.

Krlovka je šla pripravljat zajtrk za sosed. Jaz pa sem primaknil svoj stol k Lini ter ji začel dvoriti z vsem ognjem mladega zaljubljenca ...

Pila sva bratovščino. Njena lica so postala rdeča in vroča, da si jih je morala z dlanjo hladiti. Jaz pa sem objel njeno roko pod ramenom in jo pritiskal k sebi, kakor bi še nikdar ne bil čutil pod prsti toplosti ženske. Pripovedovala sva si dovtipne anekdote s sumljivimi pointami in smejala se šumnó.

Od onih dveh se je sedaj pa sedaj kdo ozrl k nama in se nasmejal s pogledom, ki je pričal, da so njegove misli devet milj od naju ...

Lina se je nagnila k meni ter mi šepnila:

"Poglej, Viljem, moj Jurček se drži, kakor bi se kdo žogal po njegovem obrazu."

In zasmijala se je tako krčevito, da jekomaj zopet ujela sapo. Jaz pa sem citiral Zupaničeve verze:

"Kapitan je barko vodil sredi sivga morja ..."

In ona je nadaljevala:

"Kapitana za nos vodila ančada njegova gospa kraj morja."

S stolovega naslonila je zdrgnila njena pelterina! Pobral sem jo ter jo vrgl na mizo, da je zamahnila proti luči. Plamen je zavahljaj, vztrepetal in ugasnil. ... Jaz pa sem Lino objel in jo poljubil.

Krl je imel takoj užgalke pri rokah. ... Ko je bilo zopet svetlo, je slonela Lina na mizi, glavo na laktih, in pleča so se ji stresala od smeha. Mihelič je zmajeval z glavo in se čudil:

"Lina, ali si pijana, ali kaj ti je? Za božjo voljo!"

Ona pa je nerazumljivo molčala:

"Kapitana za nos vodila ... Takrat mi je žalost stisnila srce: 'Kapitan, 'kapitan! ... Ta kapitan sem jaz.'"

Krlovka se je vrnila v sobo.

"Ura bo takoj deset, Viljem ... Ob polenajsetih se vlak odpelje. Če misliš, odpravi se!"

Pri slovesu se ji je zdelo, da sva se tekoma večera že toliko približala, da postaneva zopet lahko malo intimna. In ko me je poljubila, mi je oklenila roke okrog vratu in mi šepetala na uho nekaj tolažilnih besed. ... "Pa nobene neumnosti, Viljem! ... Za božjo voljo, ne stori nikake neumnosti!"

A jaz sem bil gihjen. Oči so mi bile skoro solzne, in v sreju sem čutil težko bol. ... Naglo sem se poslovil od Miheliča in njegove žene, ki me je začudeno pogledala, ko sem ji podal roko kakor človeku, s katerim sem izpregovoril komaj par besed ...

Krl me je spremljal. Bil je toliko takten, da ni hotel videti moje jokavosti. Govoril je o najnavadnejših rečeh; jaz pa sem se oklepal njegove desnice in skoro do kolo-dvora nisem mogel ziniti besedi-ce. A dvajset korakov pred postajo sem mu padel okrog vratu in zajakal.

On me je na lahno odrinil.

"Za Boga svetega, Viljem, ne bodi neumen!"

Jaz pa sem vzdihnil:

"Ah, prijatelj, lahko tebi! ... Ali ti je bila že kdaj žena nezvesta?"

(Čudovito! Gospoda moja, jaz se smejem z vami!)

Moj svak je prasnul v gromovit smeh:

"Moja žena! — Tista prepasana čula! — Žakelj otrob s korzetom! ... Krasno, dragee moj!"

IV.

Sedel sem v kupeju. Telo mi je bilo potno, in lica so mi gorela. Trepalnice so mi legle navzdol, dihaval sem težko, naporno. Spomnil sem se, da bi lahko površnik slekel, k obli se mi ljubilo.

Vlak se je premaknil. V kupeju je stopil gologlav človek z rdečo brado in kratkimi, ulomljenimi nogami. Levico je tiščal v žepu in med prsti je takal goldinarje. ... Moral se je voziti žedolgo. Sedel je meni nasproti, kjer je ležal na klopi zmečkan havelok. Potegnil si je hladnice malo višje, puhnil sapo od sebe in si ovil zlato verižico okrog palca.

Vlak je dosegel svojo navadno hitrost in suval ter butal, odskakujoč od tirovskih sklepov ...

Nenadoma sem se spomnil, da svojega sopotnika poznam. Pomaknil sem klobuk na teme in se dotaknil s prsti njegovega kolena. "Pardon, gospod Križek! Skoro bi vas ne bil spoznal. ... Vi se peljete v Trst?"

Pa on me ni poznal.

"Vi me ne poznate? — Ah, seveda, seveda. ... samo mimogrede sva se videla. A jaz imam krasen spomin za obraze; o to vam rečem. ... Včasih grem po ulici. Jaz ga pa samo obrnem s pogledom, in že ga imam v svoji kameri. ... O, krasen spomin!"

Konduktar je pogledal pri vratih.

Pomolil sem mu listek.

"Poglejte tukaj gospoda konduktarja! ... On me ne pozna. Kako neki? — Jaz pa se ga spominjam. ... Čakajte! — Pred tremi meseci, gospod konduktar! ... Takrat ste se vozili med Zidanim mostom in Mariborom. O, gotovo! Mene ne varu spomin. ... Kolikokrat sem si že dejal: Prijatelj, ti bi moral biti portretist! Res, portretist, krasen portretist! ... Naslikal bi vas iz spomina. ... in pogodil, do pičice pogodil!"

Konduktar je odšel. Križek se je vljudo smehljaj.

"Ali vam ni vroče?" — Pokazal je na površnik. "Zakaj se ne slečete?"

"Ah, res, mislil sem že. Pa se vem ..."

V notranjem žepu sem obtipal v papir zavito steklenico. Strgal sem papir in jo odmahnil.

"Oh, pogledjte, gospod Križek! Tako sestro imam — jaz ... zlata vredno sestro! ... In kak izvrsten slivovec! Izvolite, gospod Križek! — Krasen slivovec, nčem vam! — Ali ni res izborni? — Vidite, takega se malo kuha po svetu!"

Pil sem tudi jaz, in potem zva ponudil sosedu. Bil je v zadnjem. Njegov pogled je bil bojazljiv, kakor bi se bal, da se mi zamane In pil je.

"Jaz se popolnoma dobro spominjam tega prizora; vsaka malenkost mi je ostala v spominu; vendar sem bil pijan, čez nocoj pijan. ... Kako bi mi tudi drugače mogla priti ta ideja?"

"Jaz ga okradem! O, le čakaj, ptiček! — Kako so zveneli tolarški! ... V levem hladnem žepu jih imam, ptiček. ... Le čakaj!"

Videl sem njegovo vznemirnost in njegove plašne poglede. O, revež, on se mi boji zameriti! — Sree mi je poskakovalo veselje, in niti predstavljal se mu nisem! Krasno! On me ne pozna!

"Ah, gospod Križek, vi ne veste, kak nesrečen človek sem jaz! Ko bi vi vedeli, ah! ... Tudi kamen ina srce — in vam bi se smilil!"

Pa nenadoma sem zopet izpremenil svoj žalostni obriz. Pogledal sem ga silno skrivnostno in se nagnil k njemu. Desnico sem mi položil na ramo in začel šepetati:

"Jutri boste že čitali v časnikih. ... Vi se boste smejali. Boste videli! ... Skandal, grozen skandal! In — dobro me pogledite! Gospod Križek, vidite, s tole roko ... čef, čef. ... Haha, sredi trga!"

Vzravnal sem se pokoneu. Kupeju je zvenel moj prisiljeni smeh: Križek pa me je splešeno gledal in se nemirno prenikal po klopi.

"Ali ... Oprčite, gospod, jaz vas nerazumem. ... Ali ni more biti malo presoparno tu notri!"

Jaz pa sem se še bučnejše smejal, in ponudil sem mu vnovič steklenico.

"Pijte, gospod Križek! Pijte!" — dejal sem uru z milostnim glasom. "Vse še pride! O, le potrpite, vse še izveste!"

In pri sebi sem se smehljajal: "O, le čakaj ptiček! Vse boš še razumel! O ... in tolarčki bodo zvenčali."

On je pil. Pogledal sem ga pozorno in si dejal: "Še par takih požirkov, bratee. ... Ali ti ne lezejo oči že skupaj? O, le čakaj! Čisto omamljen boš. ... In potem."

"Torej, gospod Križek, poslušajte! Vem, da vas bo zanimalo. O, jako prijeten dogodek! — Poglejte, moja žena je bila v P. na počitnicah. ... Jaz se nisem brigal zanjo. Naj dela, kar hoče! Ali niste tudi vi teh misli, gospod Križek? Prosim vas, kdo bi si las belil radi žene? — A danes zjutraj na vse zgodaj dobim pismo: Dragi! Tvoja žena počenja tu grozne neumnosti. Skandal je že silen. ... On se piše Repolusk. — Pozdravlja te tvoj Krl. — — — Pismo ni bilo anonimno, gospod Križek! O, prisim vas, to ni nikak izmišljen roman! ... Ali, zakaj ne pijete, gospod Križek? Za Boga svetega! Tak izvrsten slivovec — in vi ga ne pijete!"

"Ah, prosim vas, gospod ... Jaz res nisem navajen toliko pit. Oprostite! Slivovec je res dober. Jaz sem vam hvaležen. ..."

"Nočete? — Pa pozneje."

Napravil sem globok požirek. Ko sem odstavil, se mi je pogledal par kapljice po telniku. Zajejal sem sapo in ga svetlo pogledal.

"Taka pijačica. ... Gospod Križek, jaz vas pomilujem. ... hm. Grem, sedem na vlak in se peljem v P. ... Krl me je pričakoval. — Sedaj boste pa vendar malo pil, gospod Križek, ne?"

"Ah, oprostite, gospod! Vi se vendar preveč žrtvujete. ... Ali slivovec je res izvrsten. ... Torej vi ste prišli v P. ... oprostite, gospod!"

Njegove oči so bile močne, in jezik se mu je zapletal. Pil je dvakrat po vrsti. — Jaz sem se zadovoljno nasmehnul: "Dečko postaja radovalen. ... O, ptiček, le čakaj, skoro boš na linanica!"

(Koniec prihodnjič.)

KAKO KAZNUJEJO VOJAKE V AMERIKI.

Ne York, 12. januarja. — Štirje prostaki od baterije E in en prostak od baterije D drugega poljskega topničarskega polka so bili privezani z razprostrtimi rokami h kolesom lafete v vojašnici,

ker so dejali, da hrana ni vžitna. Prostake od baterije E so odvezali po dveh urah, ko so izjavili, da bodo delali, kar se jim ukaže. Prostak od baterije D je bil privezan štiri ure h kolesu, potem so ga pa poslali v samotno celico ob kruhu in vodi. Topničarski polk je prišel iz ob-

mejne službe, da ga odslovi iz zvezne službe. Bili so torej milikarji, niti vojakji zvezne armade, katere se je kaznovalo po načinu, ko je v Evropi še palica pela pri vojaki. Ni čudo, če izstopajo trumoma iz milice, odkar so se vrnili od mejne službe, da ga odslovi iz zvezne službe.